MEMORIA LLICÈNCIA RETRIBUÏDA 2002/2003

Assoliment de les competències bàsiques en l'ESO: disseny d'activitats interactives per a l'aprenentatge de la llengua castellana mitjançant Internet.

YOLANDA LATORRE CERESUELA
IES BELLCAIRE
BELLCAIRE D'URGELL (LLEIDA)

TÍTOL: Assoliment de les competències bàsiques en l'ESO: disseny d'activitats interactives per a l'aprenentatge de la llengua castellana mitjançant Internet.

AUTORIA: Yolanda Latorre Ceresuela

CARACTERÍSTIQUES: El treball conté materials de suport innovadors per tal que l'alumnat, de manera autònoma o de forma guiada pel professor, pugui assolir un mínim de competència quant a les habilitats bàsiques determinades pel departament d'Ensenyament. Les activitats, dividides en tres blocs (Comprensió oral, Comprensió Escrita, Expressió oral) estan presentades dinàmicament en FLASH5, inclosos els fitxers de so. Aquestes activitats, en suport paper i CD, formaran part de la xarxa educativa *Edu365*.

ORIENTACIÓ DEL TREBALL: Material per a ser utilitzat a l'aula o al ordenador personal del alumne. Assignatura de Castellà.

TEMES I/O IDENTIFICADORS: didàctica; ensenyament; castellà; pràctiques de comprensió oral i escrita, i expressió oral.

NIVELL: Educació Secundària Obligatòria; Educació Secundària Postobligatòria.

PROCESADOR DE TEXTOS UTILITZAT PER ELABORAR LA MEMORIA MAGNÉTICA I SISTEMA OPERATIU: Word 97

RESUM

Aquest treball ha volgut fomentar l'aprenentatge interactiu a través d'Internet, a través d'unes vies que resten obertes a futures aportacions. S'ha aportat, doncs, un bon conjunt de materials i recursos multimèdia interactius que estiguin a l'abast de tothom per tal de garantir l'assoliment de les competències bàsiques en l'ensenyament secundari obligatori, des de la dimensió de l'àrea de castellà. Aquest tipus d'aprenentatge complementa la formació tradicional a l'aula i pot ser una eina molt adequada per al tractament de la diversitat, ja que respecta els diversos ritmes d'aprenentatge i permet establir itineraris personalitzats, amb seguiment optatiu per part del professorat.

Hem dissenyat activitats per a millorar les destreses lingüístiques –tenint en compte, també, la percepció del valor estètic del llenguatge escrit- desenvolupant diferents tècniques i estratègies que es podien emprar per a millorar les pròpies competències d'assimilació. És tractava, així mateix, d'oferir recursos i estratègies metodològiques al professorat per tal d'impartir un ensenyament dinàmic, adequat a les necessitats i capacitats de l'alumnat. D'altra banda, permet que l'alumne sigui conscient tant del que aprèn com de les seves mancances.

El treball que em realitzat consisteix en l'elaboració de materials de suport innovadors per tal que l'alumnat, de manera autònoma o de forma guiada pel professor, pugui assolir un mínim de competència quant a les habilitats bàsiques determinades pel departament d'Ensenyament. Les activitats proposades estan repartides en tres blocs: Comprensió lectora, Comprensió oral, Expressió oral. Per a la seva presentació hem utilitzat FLASH5 i DREAMWEAVER, hem creat plantilles noves i hem generat el major nombre d'exercicis possible. El disseny és dinàmic i compte amb fitxers de só:

BLOCS

1 COMPRENSIÓN LECTORA

Deducir información

Asociar

Redactar

Ordenar

Palabras

Sintagmas

Oraciones

Parágrafos

Textos mezclados

Cuestionarios

Abiertos

Verdadero o Falso

Test

2 COMPRENSIÓNORAL

Verdadero-Falso

Cuestionario Test

Cuestionario abierto

3 EXPRESIÓN ESCRITA

Competencia expresiva

Fluidez lectora

Aptitud lectora

Exposición oral

Debate libre

Aquesta tecnologia incorpora la possibilitat de programar i, d'altra banda, permet la connexió amb bases de dades i amb d'altres aplicacions que executen ordres en el servidor en temps real. Cal destacar, també, la notòria capacitat de comprimir els fitxers gràfics i de so. Tot plegat, fa que els límits en l'elaboració d'activitats interactives no siguin determinats pels mitjans tècnics informàtics sinó per la creativitat dels seus autors.

El objectiu és, també, que a través del portal de comunicació del Departament d'Ensenyament *Edu365*, els professionals pugin engrossir aquestes pàgines amb més materials, per tal que tota la comunitat educativa pugui beneficiar-se de l'accés senzill i atractiu a activitats d'aprenentatge interactives i alhora aconseguir d'atansar les noves tecnologies de la informació com a instrument important i complementari a les classes tradicionals.

VALORACIÓ

Aquesta llicència ha representat, cara la meva formació, un progrés indubtable en tots els sentits. Per una banda he pogut realitzar moltes activitats de llengua castellana, la meva àrea i la que correspon al meu departament actual. Sempre he treballat llengua i literatura castellanes, i sovint he trobat a faltar activitats pràctiques de les dues matèries. El fet de centrar-me en Comprensió Lectora, Comprensió Oral i Expressió Oral ha sigut per a mi doblement enriquidor, perquè penso que hi ha molta feina a fer encara, i perquè el problema de avui en dia –generalitzat- és la manca de lectura i la manca de comprensió al llegir i al escoltar.

Des de un punt de vista més personal, he tingut una relació molt agradable amb tot els membres del Departament D'Ensenyament i en especial amb la meva tutora, Anna Pujol, amb la que tinc altres projectes en quan a internet-literatura castellana, molt interessants. Ha sigut per a mi un curs molt especial que m'ha permès adoptar noves estratègies de treball, aprendre més sobre lla meva especialitat i saber transmetre millor els meus coneixements. Aquest any, indubtablement, repercutirà en la meva carrera professional per sempre, en un sentit molt positiu, donat que soc una persona molt activa que necessita renovació i nous aires per a mi mateixa i, per descomptat, per els que me envolten.

1.Introducció:

1.1-Antecedents del tema objecte del treball

Existeixen dos treballs previs elaborats per a la Imma Farré (àmbit del llenguatge, especialitat català) i en Jordi Prió (àmbit matemàtic) dedicats al assoliment de les competències bàsiques en L'ESO. En aquests treballs es va realitzar el disseny d'activitats interactives per a l'aprenentatge de les matemàtiques i la llengua catalana mitjançant Internet. Pensem que les seves propostes van constituir un marc de referència fonamental dins de les orientacions educatives establertes pel portal *Edu365.com*., i així l'hem considerat a la hora de establir les línies del nostre treball.

La nostra aportació completa, doncs, part de la xarxa *Edu.365.com* en quant a les matèries instrumentals es refereix. Vam proposar la elaboració de les noves plantilles necessàries per a l'àrea de llengua castellana i literatura, així com el major número possible d' activitats per a aquesta àrea.

Per una altra banda, pensem que és oportú assenyalar activitats desenvolupades que m'han aportat una experiència complementària com a professional de l'ensenyament de llengua i literatura castellanes, i que vam relacionar en el seu moment.

1.2.-Explicació del tema

El treball que hem duu a terme té com a objectiu principal l'elaboració de materials de suport innovadors per tal que l'alumnat, de manera autònoma o de forma guiada pel professor, pugui assolir un mínim de competència quant a les habilitats bàsiques determinades pel departament d'Ensenyament.

Certament, existeixen determinats productes elaborats per diversos grups editorials o bé per diferents departaments de la Generalitat o d'Universitats del país que cobreixen la parcel·la de constituir eines d'autoaprenentatge o de suport per a l'aula de llengua. Tanmateix, el treball que hem fet difereix d'aquest material en tant que, gràcies a la tecnologia FLASH o DREAMWEAVER les activitats d'aprenentatge

que hem dissenyat constitueix un corpus teòric i pràctic de fàcil utilització i actualització.

Aquesta tecnologia incorpora la possibilitat de programar i, d'altra banda, permet la connexió amb bases de dades i amb d'altres aplicacions que executen ordres en el servidor en temps real. Cal destacar, també, la notòria capacitat de comprimir els fitxers gràfics i de so. Tot plegat, fa que els límits en l'elaboració d'activitats interactives no siguin determinats pels mitjans tècnics informàtics sinó per la creativitat dels seus autors.

Hem entès, així, que la inauguració del portal de comunicació del departament d'Ensenyament *Edu365*, significa que els professionals estan convidats a engrossir les seves pàgines amb material de les diferents àrees del currículum de tots els nivells educatius, per tal que tota la comunitat educativa pugui beneficiar-se de l'accés senzill i atractiu a activitats d'aprenentatge interactives i alhora aconseguir d'atansar les noves tecnologies de la informació com a instrument important i complementari a les classes tradicionals.

S'han elaborat, per això, la màxima quantitat possible d'activitats encaminades a cobrir, de manera diversificada, clara i amena, les necessitats de l'alumnat que té dificultats d'assolir o que vol reforçar el seu domini de les competències d'expressió i comprensió oral i escrita en l'àmbit del llenguatge. Les possibilitats comunicatives creades pel portal *Edu.365.com* han afavorit la creació d'uns treballs educatius els quals ens han proporcionat eines bàsiques per a la consolidació del espai del llenguatge a la xarxa, i el nostre treball resta obert, així mateix, per a futures elaboracions.

Amb aquest treball, doncs, ens hem proposat participar de manera directa en la millora de la pràctica docent, en la innovació i aprofundiment dels continguts curriculars i en les estratègies metodològiques i els recursos didàctics; pensem això perquè el treball incideix en diverses temàtiques considerades d'interès per la importància i actualitat: adquisició de les competències bàsiques per part de l'alumnat de l'ESO, les noves tecnologies com a eina vehicular de l'aprenentatge i avaluació dels aprenentatges de l'alumnat, aprofundiment didàctic de la matèria.

Recordem, ara, les prestacions de l' aplicació. Cada activitat ha presentat una col·lecció d'exercicis de dificultat diversa, els quals ofereixen graus d'ajuda per tal de fer possible l'aprenentatge significatiu de les competències treballades. Tot està encaminat a reforçar i fer més atractiu l'aprenentatge dels continguts curriculars.

Hem Intentat, com ja ha sigut possible respecte a treballs anteriors, que el corpus d'activitats i d'exercicis confeccionats pugui ser ampliat pels professionals de l'ensenyament que utilitzin aquestes eines; és a dir, en aquest sentit, el programa restarà obert a les aportacions que hom vulgui fer.

1.3.-Objectius que es pretenen assolir

El principal objectiu que ens hem plantejat a l'hora de proposar de desenvolupar aquest treball és el de fomentar l'aprenentatge interactiu a través d'Internet, seguint unes vies ja establertes -al nostre judici molt encertadament- en treballs previs que restaven oberts a futures aportacions. És cert que Internet presenta una potencialitat immensa que cal saber aprofitar per a la millora del procés d'ensenyament-aprenentatge, i això encara més d'ençà que el Departament d'Ensenyament ha ofert l'entorn *Edu365*, el qual ofereix no només als professionals de l'ensenyament, sinó a tota la comunitat educativa i a qualsevol usuari de la xarxa, unes possibilitats de formació efectiva i, també, atractives.

Hem volgut, doncs, aportar un bon conjunt de materials i recursos multimèdia interactius que estiguin a l'abast de tothom per tal de garantir l'assoliment de les competències bàsiques en l'ensenyament secundari obligatori, des de la dimensió de l'àrea del llenguatge. Aquest tipus d'aprenentatge complementa la formació tradicional a l'aula i pot ser una eina molt adequada per al tractament de la diversitat, ja que respecta els diversos ritmes d'aprenentatge i permet establir itineraris personalitzats, amb seguiment optatiu per part del professorat.

Dissenyar activitats per a millorar les destreses lingüístiques ha significat desenvolupar diferents tècniques i estratègies que es poden emprar per a millorar les pròpies competències d'assimilació. És tracta, així mateix, d'oferir recursos i estratègies metodològiques al professorat per tal d'impartir un ensenyament dinàmic, adequat a les necessitats i capacitats de l'alumnat. D'altra banda, permet que l'alumne sigui conscient tant del que aprèn, com de les seves mancances.

1.4.-Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric.

Hem aprofundit –la qual cosa no estava prevista inicialment- en l'aprenentatge de FLASH 5 i DREAMWEAVER per poder conèixer al màxim les possibilitats que ofereix aquest entorn. S'ha fet, com ja vam preveure, un rastreig de tot el que s'ha fet, en quant al tema que ens ocupa, en llengua castellana i literatura, tant en suport paper, CD o Internet.

S'han anat planificant i classificant les noves activitats d'aprenentatge dels blocs corresponents i s'han realitzat una gran varietat i quantitat d'exercicis dels mateixos. Hem concretat les activitats amb els seus exercicis per a cada bloc de les capacitats bàsiques de l'àrea de llengua castellana i hem construït cadascun dels exercicis per obtenir finalment les activitats corresponents.

En el nostre treball preteníem variar alguns apartats d'activitats, per tot el qual necessitaríem crear algunes plantilles noves. En cap cas hem pogut aprofitar la totalitat de les plantilles ja creades, més aviat al contrari, hem dissenyat un sistema totalment nou, la qual cosa ens ha ocupat una gran part del temps previst per als blocs. De tota manera, hem incrementat de manera notable el número d'exercicis per a cada activitat dels respectius blocs.

Les competències que hem seleccionat a l'hora de confeccionar activitats interactives han sigut les que el departament d'Ensenyament ha situat en un primer nivell d'importància. Com resultat del canvi substancial de suport informàtic –molt més adaptat al sistema emprat al *Edu96*- i, en part, de la hipòtesi inicial de treball, ens em centrat en els tres blocs al nostre parer més interessants generant, això si, el major nombre possible d'exercicis:

EXPRESSIÓ ORAL

Coneixements	Habilitats	Actituds
	Expressar ordenadament i amb fluïdesa les pròpies idees i les dels altres. Comprendre el vocabulari bàsic dels discursos orals simples. Reconèixer les frases fetes i els refranys d'ús freqüent.	Respectar les formes d'expressió d'altres persones i valorar la pluralitat lingüística.

COMPRENSIÓ ORAL

Coneixements	Habilitats	Actituds
	Tenir capacitat per atendre, escoltar. Tenir capacitat de	

	concentració. Tenir capacitat de síntesi. Saber objectivar un missatge.	

COMPRENSIÓ ESCRITA

Coneixements	Habilitats	Actituds
Conèixer la utilitat de la lectura pel que fa a la recerca d'informació.	Utilitzar eines del llenguatge (diccionaris, enciclopèdies). Comprendre discursos escrits.	Valorar la importància de l'ús de les biblioteques. Gaudir de la lectura d'un text.

La complexitat del treball ens ha obligat a seleccionar, atenent les seves característiques tècniques i el nostre criteri, quines competències havien de treballar en un primer terme i quines, segons el temps real de què em disposat, podien passar a una darrera fase d'execució.

L'enfocament de les activitats ha partit de les més noves experiències publicades en el camp de la didàctica de la llengua, moltes de les quals –inicialment en català però que poden adaptar-se a altres llengües- hem trobat en revistes com *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, per exemple, o en treballs editats en CD com els programes Galí, Català multimèdia o L'escriptori digital.

2.-Treball dut a terme:

2.1.- Disseny del pla de treball

El pla de treball inicial ha sofert variacions en funció de la progressiva adaptació informàtica, i la necessitat de aprofundir en sistemes abans no previstos- i, per això, s'ha organitzat seguint la següent periodització:

FASE	***TASCA***	***CALENDARI***
1a	Aprofundiment en el disseny de pàgines Web i en la interactivitat. Aprofundir en el coneixement de les bases de dades: Acces. Adaptar la interfície gràfica a l'àrea de llengua castellana.	Un mes: setembre de 2002.
2a	Desestimat Acces, nova adaptació informàtica. Aprofundiment en FLASH i DREAMWEAVER.	Set mesos: d'octubre de 2002 fins abril 2003.

	Canvi total de disseny i plantilles. Reconversió d'anteriors activitats ja dissenyades als nous sistemes informàtics. Desenvolupament de noves activitats amb els nous sistemes informàtics. Desenvolupament de les unitats didàctiques de tots els apartats de tres blocs. Estructuració de les noves activitats.	
3a	Aprenentatge per a la elaboració de fitxers de so. Creació de fitxers de so en funció de les activitats programades (expressió i comprensió oral). Elaboració de la memòria completa del treball, en suport paper i CD-Rom, i un resum del seu contingut.	Dos mesos: de maig a juny de 2003.

2.2-Metodologia emprada

Aquestes activitats interactives a disposició de la comunitat educativa en particular i dels usuaris de la xarxa d'Internet en general presenten seguit d'avantatges metodològics respecte a l'ensenyament tradicional:

a) Ha de permetre introduir l'alumnat en un altre sistema d'aprenentatge mitjançant les tecnologies de la informació en què cadascú deixa de ser un element passiu en aquest procés per a esdevenir l'actor principal del seu aprenentatge. Pot decidir què, quant, on i com vol aprendre.

b) Incorpora el joc com a eina pedagògica fonamental i imprescindible alhora d'implicar l'alumnat amb les tasques d'aprenentatge i de fomentar la interacció entre els jugadors.

c) El medi audiovisual permet presentar els continguts de manera atractiva i propera a l'entorn que és més familiar als alumnes.

d) Fa possible l'autoavaluació de l'alumne de manera immediata, la qual cosa el fa conscient en tot moment dels seus progressos i dels aspectes que convé repassar.

e) Les sessions poden quedar registrades, per tal que el professorat pugui avaluar els progressos i dificultats dels seus alumnes.

f) Constitueix una eina de detecció dels aspectes assolits i de les competències que cal reforçar o reconduir, per tal de poder dissenyar activitats complementàries o bé assignar a l'alumne el millor itinerari d'exercicis.

g) Fomenta l'aprenentatge diversificat i personalitzat.

h) Potencia l'autonomia, la capacitat de treball, la responsabilitat alhora de realitzar les tasques que tindran un seguiment del professor.

2.3.-Descripció dels recursos utilitzats

Els recursos que hem utilitzat es poden agrupar en cinc blocs:

1) Maquinari: ordinador personal, connexió a Internet, escànner, càmera fotogràfica digital, videocàmera digital.

2) El programari: Explorer i Netscape, Photoshop 6, Adobe Acrobat 4 i un editor de pàgines Web. FLASH…….

3) Bibliografia de software: de la col·lecció *Diseño y creatividad* d'Anaya, els llibres *Introducción al diseño digital*, *Diseño digital. Técnicas avanzadas*, *Técnicas de diseño*, *Técnicas para el tratamiento de imágenes*, *Diseño interactivo*, *Diseño gráfico en 3D*; *HTML Creación de páginas Web* d'Anaya, *HTML Dinámico a través de ejemplos* de Ra-Ma.

4) Bibliografia de l'àrea de llengua castellana: *Currículum. Educació Secundària Obligatòria. Àrea de Llengua*, *Avaluació interna de centres. Educació secundària obligatòria. Exemples de prova. Llengua catalana i literatura. Llengua castellana i literatura*, *Avaluació interna de centres. Educació secundària. L'autoavaluació: una estratègia per a la millora dels centres*, del Departament d'Ensenyament; *La medida de los conocimientos y destrezas de los alumnos (La evaluación de la lectura, las matemáticas y las ciencias en el Proyecto Pisa 2000)*, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte), Proyecto Pisa; el fons bibliogràfic dels llibres de text i les propostes didàctiques de les diverses editorials i revistes de què disposem al centre.

5) Adaptació del software educatiu: els programes de llengua del CLIC, diversos CD-Rom (Galí, Català multimèdia), jocs i activitats diverses. Recursos interactius en castellà (molts depenent del Programa Cervantes).

3.-Resultats obtinguts

Hem obtingut tres blocs de activitats interactives en Flash5: Comprensió oral, Expressió oral, Comprensió escrita. Són absolutament dinàmiques, amb disseny atractiu, imatges i fitxers de so:

EXPRESSIÓ ORAL

Competència expressiva
Fluïdesa lectora
Aptitud lectora
Exposició oral
Debat lliure

COMPRENSIÓ LECTORA

Deduir informació
Redactar
Ordenar
- Paraules
- Oracions
- Paràgrafs
- Textos y títols desordenats

Qüestionari

Obert
Vertader o fals
Test

COMPRENSIÓ ORAL

Cada una de les activitats està formada per a un text –en fitxer de so o bé escrit- que procedeix de fonts diverses (diaris, revistes, llibres, internet...) completament actualitzades. S'ha procurat la variació i la novetat de les mateixes. Per una altra banda s'han generat qüestions, des de òptiques metodològiques diferents, en relació als mateixos. A més a més hi ha un link de solucionari i imatges dinàmiques.

4.-Estudis i/o cursos realitzats

Curset de Acces (agost 2002)

Estudis intensius de Flash (2002-2003) a càrrec del professor del PIE a Lleida, Pedro Soto Astiz, assessor i col·laborador durant l'elaboració de tot el treball.

Si bé el aprenentatge de Acces no ha sigut rendabilitzat, doncs no era apropiat pel Edu96, sí el de Flash5 i Dreamweaver, fonament absolut per a la elaboració de plantilles i adaptació de les activitats. La seva utilitat ha sigut demostrada per a aquest tipus d'activitats, encara que el seu aprenentatge necessita una inversió de temps considerable.

5.-Conclusions:suggeriments, conseqüències, aplicacions i valoracions del treball o estudis:

El treball presentat representa una eina més per a l'aprenentatge de la llengua castellana, si bé s'ha tingut sempre en compte la presència de la literatura, al nostre parer excessivament relegada a un lloc secundari que en absolut mereix. És per això que molts del fragments proposats procedeixen de diverses fonts literàries, tant novel·la com poesia, aquesta més aviat enfocada al les activitats purament orals. De fet, molts del exercicis amb un grau de dificultat superior estan basats en textos literaris donat per fet que el alumne, desprès de haver treballat els anteriors, era capaç de trobar la solució.

La actualitat inherent als textos escollits significa que, al nostre judici, no necessitaran ser reelaborats durant molt de temps, i el mateix es pot dir del disseny informàtic. En tot cas, ja hem comentat que es tracta d'un material bàsic totalment obert a ampliacions posteriors, la qual cosa valorem personalment com a professors de secundària.

El nivell dels exercicis es podria situar, més aviat, al segon cicle de secundària, sobretot pel contingut dels textos i les qüestions proposades a partir dels mateixos. En tot cas, alguns d'ells no representarien dificultat per a un alumne de primer cicle i al contrari, d'altres podrien ser proposats al batxillerat. En principi, pràcticament tots poden ser completament interactius, sense mediació del professor, encara que aquest pot ampliar la activitat pel seu compte en un moment donat.

De totes maneres, les activitats didàctiques interactives que hem dissenyat estan pensades per ser utilitzades dins i fora de l'aula, per tal que l'alumnat de l'ESO assoleixi les competències bàsiques en l'àrea de llengua castellana. Aquestes van adreçades en primer terme, als següents destinataris:

a) Alumnat amb greus mancances quant a l'assoliment de les competències bàsiques en l'àmbit del llenguatge.

b) Grups de reforç d'agrupaments flexibles, atencions individualitzades, de crèdits variables que han de consolidar les habilitats adquirides.

c) Alumnat que no por assistir temporalment al centre, per raó de malaltia o d'altres motius.

d) Alumnes d'incorporació tardana.

e) Professorat que vol disposar d'un material de suport interactiu com a complement als llibres de text o als materials ja existents.

f) Mares i pares que volen participar en el procés d'aprenentatge dels seus fills fora del centre i en qualsevol època de l'any.

6.Relació dels materials continguts en els annexes

- Activitats interactives agrupades pels blocs temàtics treballats. La col·lecció d'activitats estaran disponibles al portal *Edu365.*com d'Internet.
- Aquestes activitats estaran recollides en suport CD-Rom.

7. Bibliografia

Aprendizaje y evaluación de la lengua castellana y la literatura en la ESO (http//:www.unex.es)

Àrea de llengua: currículum educació secundària obligatòria, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament d'Ensenyament, 1993.

Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Fer aprenents autònoms,* Barcelona, Graó, abril-maig-juny 1999.

Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Jocs*. Barcelona: Graó, abril-maig-juny, 2001.

Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Ordinadors per aprendre llengües,* Barcelona, Graó, abril 1998.

Avaluació interna de centres. Educació secundària obligatòria. Exemples de prova. Llengua catalana i literatura. Llengua castellana i literatura. Barcelona, Generalitat de Catalunya/Departament d'Ensenyament, 2000.

CAÑIZARES FUNCIA, *C.*, *Guía práctica para usuarios*, Madrid, Anaya Multimedia, 1998.

CASSANY, D., "Enfoques didácticos para la enseñanza de la expresión escrita", *Comunicación, lenguaje y educación*, 6, 1993, pp.63-80.

_____, *Reparar la escritura*. *Didáctica de la corrección de lo escrito*, Barcelona, Graó, 1993

_____, *La cocina de la escritura*, Barcelona, Anagrama, 1995.

_____, LUNA, Marta; SANZ, Glòria: *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1996.

CEREZO ARRIAZA, M., *Texto, contexto y situación, Guía para el desarrollo de las competencias lingüísticas y textuales*, Barcelona, Octaedro, 1994.

Identificació de les competències bàsiques en l'ensenyament obligatori. www.gencat.es/ense/compelaboral.htm.

Identificació de les competències bàsiques en l'ensenyament obligatori. www.gencat.es/ense/llenguatge.htm.

KRISTOF, Ray, SATRAN, Amy, *Diseño interactivo*, Madrid, Anaya Multimedia, 1995

ODAM, John, *Fotografía digital*, Madrid, Anaya Multimedia*, 2000*.

PÉREZ, R., *Lengua resuelta*, Madrid, Didáctica Hermes, 1999.

ROZALÉN, J.L., y CALVO, A., *A golpes con la lengua*, Madrid, Laberinto, 1998.

SERRANO, J., MARÍNEZ, J., *Didáctica de la lengua y la literatura, Barcelona*, Oikos-Tan, 1997.

TUSÓN, A., *Análisis de la conversación*, Barcelona, Ariel, 1997.

INDEX

RESUM.....3

VALORACIÓ.....5

1 INTRODUCCIÓ.....6

1.1.Antecedents del tema.....6

1.2.Explicació del tema.....6

1.3. Objectius.....8

1.4.Hipòtesi inicial.....9

2.TREBALL 11

2.1.Disseny.....12

2.2. Metodologia.....13

2.3.Descripció dels recursos.....14

3. RESULTATS.....15

4. ESTUDIS I/O CURSOS.....17

5. CONCLUSIONS.....17

6.RELACIÓ DELS MATERIALS.....18

7.BIBLIOGRAFIA.....19